نمونه‌سؤال‌های چهارگزینه‌ای درس‌های چهارم و پنجم تاریخ دهم انسانی

۱. در بین‌النهرین، به‌سبب کمبود بارندگی امکان کشت دیم محدود بود. کدام زنجیره، شکل‌گیری نخستین شهرها را بر اساس متن درس بهتر توضیح می‌دهد؟
الف) افزایش بارندگی ← گسترش کشت دیم ← افزایش جمعیت ← شکل‌گیری شهرها
ب) حفر آبراهه‌ها و ایجاد آبگیرها ← گسترش آبیاری و افزایش محصول ← مازاد تولید و افزایش جمعیت ← پیدایش شهرها
ج) پیدایش شهرها ← گسترش تجارت ← ایجاد آبراهه‌ها ← آغاز کشاورزی
د) کاهش تولید کشاورزی ← افزایش کوچ‌نشینی ← گسترش دامداری ← پیدایش شهرها
تحلیل:

۲. اگر پژوهشگری جغرافیای تمدن بین‌النهرین را صرفاً به سرزمین میان دجله و فرات در عراق امروزی محدود کند، کدام اصلاح برای تعریف او ضروری است؟
الف) افزودن تمام مناطق کوهستانی فلات ایران و ارمنستان به محدوده تمدن
ب) محدودکردن تمدن به دشت‌های جنوبی عراق و حذف نواحی شمالی
ج) در نظر گرفتن سرزمین‌های میان دو رود و تمام سرزمین‌های پست غرب فلات ایران
د) گسترش محدوده تمدن به تمام سرزمین‌های ساحلی مدیترانه تا رود سند
تحلیل:

۳. از بررسی ساختار سیاسی شهرهای سومری مانند اور، اوروک، لاگاش و کیش، کدام نتیجه تاریخی دقیق‌تر به دست می‌آید؟
الف) شهرها واحدهای اداری یک امپراتوری متمرکز بودند و فرمانروایان محلی استقلال نداشتند.
ب) تمام شهرها تحت فرمان یک شورای مشترک و بدون رقابت سیاسی اداره می‌شدند.
ج) شهرها تنها مراکز اقتصادی بودند و هیچ ساختار حکومتی مستقلی نداشتند.
د) هر شهر همراه با روستاهای پیرامون خود حکومتی مستقل داشت و با دیگر شهرها رقابت می‌کرد.
تحلیل:

۴. کدام گزینه نسبت سه قدرت سیاسی مهم بین‌النهرین را با اقدامات تاریخی آن‌ها به‌درستی برقرار کرده است؟
الف) سارگن: تشکیل امپراتوری و گسترش تبادل فرهنگی؛ حمورابی: قانون‌نامه و اقدامات کشورداری؛ آشوریان: لشکرکشی و غارت سرزمین‌های همجوار
ب) سارگن: تدوین قانون‌نامه نخستین؛ حمورابی: تشکیل دولت‌شهرهای سومری؛ آشوریان: گسترش تجارت از راه ابریشم
ج) سارگن: ساخت اهرام مصر؛ حمورابی: تأسیس نخستین سلسله آشور؛ آشوریان: اتحاد دولت‌شهرهای هند
د) سارگن: گسترش حکومت بابل قدیم؛ حمورابی: بنیان‌گذاری امپراتوری اکد؛ آشوریان: اختراع خط میخی
تحلیل:

۵. قانون‌نامه حمورابی علاوه بر مجازات جرائم، موضوعاتی چون کشاورزی، آبیاری، کشتیرانی، خریدوفروش بردگان، ارث و ازدواج را در بر می‌گرفت. مهم‌ترین نتیجه‌ای که از این گستردگی می‌توان گرفت چیست؟
الف) قانون‌گذاری در بابل صرفاً برای کنترل مناسبات مذهبی و معابد انجام می‌شد.
ب) حکومت حمورابی در مناسبات اقتصادی و اجتماعی و روابط حقوقی افراد نیز مداخله می‌کرد.
ج) قانون‌نامه حمورابی تنها برای تنظیم روابط نظامی میان شهرهای مستقل تدوین شده بود.
د) هدف اصلی قانون‌نامه، حذف کامل تفاوت‌های اجتماعی و اقتصادی میان ساکنان بابل بود.
تحلیل:

۶. کدام توضیح، نقش رود نیل را در پیدایش و تداوم کشاورزی مصر باستان دقیق‌تر بیان می‌کند؟
الف) طغیان ناگهانی آب نیل، بدون باقی‌گذاشتن رسوبات، زمین‌های کشاورزی را از میان می‌برد.
ب) کشاورزی مصر عمدتاً به بارندگی سالانه وابسته بود و رود نیل نقش محدودی داشت.
ج) افزایش سطح آب نیل مانع رسوب‌گذاری می‌شد و کشاورزان را به مناطق کوهستانی می‌راند.
د) بالاآمدن تدریجی آب بر اثر باران‌های بهاری و ذوب برف، رسوبات غنی را بر زمین‌های اطراف برجای می‌گذاشت.
تحلیل:

۷. کدام گزینه نقش موقعیت جغرافیایی مصر را در کاهش آسیب‌پذیری آن در برابر هجوم بیگانگان بهتر توضیح می‌دهد؟
الف) وجود دجله و فرات در شرق و غرب مصر و ایجاد مانع طبیعی در برابر مهاجمان
ب) وجود بیابان‌ها در شرق و غرب، دریای مدیترانه در شمال و موانع طبیعی دیگر در پیرامون کشور
ج) قرارگرفتن هیمالیا در شرق و دریای سرخ در غرب مصر
د) وجود کوهستان‌های مرتفع و پیوسته در تمام مرزهای مصر و نبود هرگونه مسیر ورود زمینی
تحلیل:

۸. در ساختار حکومت مصر باستان، مسئولیت اداره امور اداری، مالی و قضایی کشور بر عهده چه مقامی قرار می‌گرفت که از طرف فرعون این وظایف را انجام می‌داد؟
الف) کاهن اعظم، به‌عنوان واسطه میان خدایان و مردم
ب) فرمانده دولت‌شهرها، به‌عنوان نماینده مستقل حکام محلی
ج) کاتب معابد، به‌عنوان مسئول نگارش متون مذهبی و آیینی
د) وزیر یا کارگزار کل کشور، به‌عنوان مسئول اداره امور اداری، مالی و قضایی
تحلیل:

۹. کدام گزینه رابطه میان اعتقاد مصریان باستان به زندگی پس از مرگ و شیوه تدفین فرعون‌ها را درست توضیح می‌دهد؟
الف) اعتقاد به نابودی کامل روح پس از مرگ، سبب سوزاندن اجساد فرعون‌ها می‌شد.
ب) اعتقاد به تناسخ در بدن حیوانات، سبب دفن اجساد در معابد می‌شد.
ج) اعتقاد به جاودانگی جسم بدون نیاز به مراقبت، سبب دفن ساده اجساد می‌شد.
د) اعتقاد به بازگشت روح به بدن پس از مدتی، سبب مومیایی‌کردن اجساد برای جلوگیری از فساد آن‌ها می‌شد.
تحلیل:

۱۰. کدام گزینه تفاوت دستاوردهای نوشتاری سومریان و مصریان باستان را به‌درستی نشان می‌دهد؟
الف) سومریان خط هیروگلیف را بر پاپیروس می‌نوشتند و مصریان خط میخی را بر لوح گلی.
ب) هر دو تمدن تنها از خط الفبایی استفاده می‌کردند و ابزار نوشتاری مشابهی داشتند.
ج) سومریان از خط میخی و لوح‌های گلی بهره می‌بردند و مصریان خطوط هیروگلیف و دموتیک و کاغذ پاپیروس را پدید آوردند.
د) مصریان خط میخی را اختراع کردند و سومریان از پاپیروس برای ثبت نوشته‌ها استفاده می‌کردند.
تحلیل:

۱۱. باستان‌شناسان در شهرهای موهنجودارو و هاراپا خیابان‌های طراحی‌شده بر اساس نقشه، آجرهای هم‌اندازه، ساختمان‌های عمومی و شبکه فاضلاب کشف کرده‌اند. کدام نتیجه با این شواهد سازگارتر است؟
الف) شهرهای دره سند سکونتگاه‌هایی پراکنده و فاقد سازمان‌دهی شهری بودند.
ب) تمدن دره سند از برنامه‌ریزی شهری پیشرفته و استانداردهای نسبتاً یکسان در ساخت‌وساز برخوردار بود.
ج) ساختار شهرهای دره سند تنها بر اساس نیازهای نظامی و استقرار ارتش شکل گرفته بود.
د) شهرهای دره سند از نظر معماری و اندازه ساختمان‌ها هیچ‌گونه هماهنگی نداشتند.
تحلیل:

۱۲. کشف اشیایی متعلق به مراکز تمدنی ایران و بین‌النهرین در محوطه‌های باستانی موهنجودارو و هاراپا، کدام برداشت تاریخی را تقویت می‌کند؟
الف) تمدن دره سند با مراکز تمدنی ایران و بین‌النهرین روابط دادوستدی داشته است.
ب) تمدن بین‌النهرین بر تمام شهرهای دره سند تسلط سیاسی مستقیم داشته است.
ج) شهرهای دره سند بخشی از قلمرو سیاسی ایران باستان بوده‌اند.
د) تمدن دره سند هیچ رابطه اقتصادی با دیگر مراکز تمدنی آسیای غربی نداشته است.
تحلیل:

۱۳. با وجود کشف لوح‌ها و نوشته‌هایی از تمدن دره سند، این نوشته‌ها هنوز رمزگشایی نشده‌اند. این وضعیت چه محدودیتی در شناخت تاریخی آن تمدن ایجاد می‌کند؟
الف) امکان شناخت هرگونه فعالیت اقتصادی و صنعتی آن تمدن را کاملاً از میان می‌برد.
ب) ثابت می‌کند که تمدن دره سند اساساً فاقد ساختار اجتماعی و سیاسی بوده است.
ج) باعث می‌شود هیچ‌گونه اطلاعاتی درباره شهرسازی و دادوستد این تمدن در دسترس نباشد.
د) شناخت دقیق اوضاع سیاسی، اجتماعی و فرهنگی این تمدن را دشوار می‌کند، هرچند آثار مادی همچنان قابل بررسی‌اند.
تحلیل:

۱۴. کدام توصیف درباره مهاجرت آریایی‌ها به هند با زمان، مسیر ورود و چگونگی گسترش نفوذ آن‌ها در متن درس مطابقت دارد؟
الف) حدود ۲۴۰۰ ق.م، از جنوب هند وارد شدند و ابتدا بر مناطق مرطوب جنوبی مسلط شدند.
ب) حدود ۵۰۰ ق.م، پس از فتوحات اسکندر و از راه دریا وارد هند شدند.
ج) حدود ۱۵۰۰ ق.م، از شمال‌غرب وارد هند شدند و نفوذ خود را ابتدا در شمال و سپس مناطق مرکزی گسترش دادند، نه در جنوب مرطوب.
د) حدود ۱۵۰۰ ق.م، از شرق هند وارد شدند و تمام شبه‌قاره، از جمله نواحی جنوبی را یکپارچه تصرف کردند.
تحلیل:

۱۵. کدام گزینه رابطه میان وداها، ریگ‌ودا و جایگاه برهمنان در جامعه هند باستان را درست نشان می‌دهد؟
الف) ریگ‌ودا متنی بودایی به زبان پالی بود که وظیفه حفظ آن بر عهده کشاتریاها قرار داشت.
ب) ریگ‌ودا کهن‌ترین بخش وداها و به زبان سانسکریت بود و برهمنان مسئول حفظ سروده‌ها و اجرای مناسک دینی بودند.
ج) وداها مجموعه‌ای از قوانین سیاسی سلسله موریا بودند که به زبان یونانی نوشته شده بودند.
د) برهمنان گروه بازرگانان و کشاورزانی بودند که وظیفه اداره امور تجاری و مالی کشور را بر عهده داشتند.
تحلیل:

۱۶. کدام گزینه توصیف دقیق‌تری از ساختار نظام کاستی هند و جایگاه گروه‌های اجتماعی در آن ارائه می‌دهد؟
الف) برهمنان روحانی، کشاتریا جنگاور، ویشیا کشاورز و بازرگان و شودرا کارگر و کشاورز فاقد زمین بودند؛ پاریاها نیز پایین‌تر از این چهار گروه قرار داشتند.
ب) برهمنان جنگاور، کشاتریا کشاورز، ویشیا روحانی و شودرا بازرگان بودند و پاریاها در رأس جامعه قرار داشتند.
ج) هر چهار طبقه اجتماعی از آریایی‌ها تشکیل شده بودند و مردم بومی هند در طبقه برهمنان جای می‌گرفتند.
د) شودراها بالاترین طبقه اجتماعی بودند و امکان ازدواج و جابه‌جایی آزادانه میان تمام کاست‌ها وجود داشت.
تحلیل:

۱۷. کدام گزینه ارتباط میان چهار حقیقت عالی بودا و راه رسیدن به نیروانا را درست بیان می‌کند؟
الف) رنج نتیجه نادیده‌گرفتن مناسک برهمنی است و تنها با اجرای قربانی‌ها می‌توان به نیروانا رسید.
ب) زندگی سراسر لذت است و رنج تنها در اثر فقر ایجاد می‌شود؛ نیروانا نیز از راه ثروت به دست می‌آید.
ج) رنج ناشی از تناسخ است و تنها با پذیرش کامل نظام کاستی می‌توان از آن رهایی یافت.
د) زندگی آمیخته با رنج است، سرچشمه رنج خواستن و آرزوست و با غلبه بر آن از طریق راه مقدس هشت‌گانه می‌توان به نیروانا رسید.
تحلیل:

۱۸. کدام گزینه ترتیب تحولات سیاسی هند را از نفوذ هخامنشیان تا گسترش قدرت موریا به‌درستی نشان می‌دهد؟
الف) تأسیس موریا به‌دست چندراگوپتا ← فتح شمال‌غرب هند به‌دست داریوش ← ورود اسکندر ← گسترش قلمرو آشوکا
ب) ورود اسکندر ← تأسیس سلسله موریا ← تصرف هند به‌دست داریوش ← گسترش قلمرو آشوکا
ج) تصرف بخش‌هایی از شمال‌غرب هند به‌دست داریوش ← لشکرکشی اسکندر پس از سقوط هخامنشیان ← شورش چندراگوپتا و تأسیس موریا ← گسترش قلمرو در دوره آشوکا
د) گسترش قلمرو آشوکا ← سقوط هخامنشیان ← تأسیس موریا ← لشکرکشی اسکندر
تحلیل:

۱۹. کدام مجموعه اقدامات به شی‌هوانگ‌تی، نخستین امپراتور چین، مربوط است و بیش از همه نشان‌دهنده تقویت حکومت مرکزی است؟
الف) واگذاری کامل اختیارات مالی و سیاسی به فرمانروایان محلی و حفظ استقلال دولت‌شهرها
ب) غلبه بر حاکمان محلی، اصلاح تشکیلات اداری و مالیاتی، یکسان‌سازی وزن‌ها و مقیاس‌ها و سکه‌ها و گسترش شبکه راه‌ها
ج) بنیان‌گذاری سلسله موریا، گسترش قلمرو به سراسر هند و پذیرش آیین بودا
د) تدوین قانون‌نامه حمورابی و گسترش امپراتوری اکد از سواحل مدیترانه تا زاگرس
تحلیل:

۲۰. کدام گزینه توالی تحولات دوره هان چین و اهمیت تاریخی آن را دقیق‌تر نشان می‌دهد؟
الف) پس از آشفتگی و جنگ‌های داخلی پس از مرگ شی‌هوانگ‌تی، سلسله هان به قدرت رسید؛ در این دوره علم، کشاورزی و صنعت پیشرفت کرد و راه ابریشم پیوند چین با ایران و اروپا را گسترش داد.
ب) سلسله هان پیش از چین به قدرت رسید و با تأسیس نخستین امپراتوری، دیوار بزرگ چین را از ابتدا ساخت.
ج) در دوره هان، ارتباط با ایران و اروپا قطع شد و حکومت تنها بر گسترش نظامی در جنوب تمرکز داشت.
د) راه ابریشم در دوره حمورابی ایجاد شد و سپس در دوره هان به مسیر مستقلی برای تجارت دریایی تبدیل گردید.
تحلیل: